

Negatívan véleményezte és elutasításra javasolta a képviselőház közigazgatási és területrendezési szakbizottsága kedden a Székely Nemzeti Tanács (SZNT) által kidolgozott, Székelyföld területi autonómiájáról szóló törvénytervezetet, amelyet Kulcsár-Terza József háromszéki képviselő terjesztett be tavaly decemberben egyéni jogszabály-kezdeménnyeként.

Kulcsár-Terza József úgy vélte, az ülésen egyértelmű volt, hogy a tervezetet le akarják söpörni az asztalról, amint az is, hogy a törvényhozók nincsenek tisztába a kezdeményezéssel, ezért nagy szükség van a párbeszédre, és ezek az alkalmak esélyt teremhetnek elindítására. Az ülésen a képviselő meghívására jelen lévő Izsák Balázst, a Székely Nemzeti Tanács elnökét nem lepte meg a döntés, ugyanakkor a hosszú és küzdelmes autonómiaharcban fordulatként értékelte a tegnapi vitát, mivel egyértelművé tette, hogy két markáns, megragadható és egymásnak szögesen ellentmondó álláspont létezik ebben a kérdésben, ahogyan azt is, hogy egyelőre még a párbeszéd lehetősége sem adott.

A bizottsági ülés elején Kulcsár-Terza József kezdeményezőként kért és kapott szót a testület liberális párti elnökétől. Az RMDSZ színeiben mandátumot nyert polgári párti politikus felszólalásában egyebek mellett arra hívta fel a bizottság tagjainak figyelmét, hogy az általa is képviselt erdélyi magyar közösség, valamint a székelység tiszteletben tartja mind a román nyelvet, mint az ország hivatalos nyelvét, Románia nemzeti himnuszát, valamint nemzeti ünnepét, december elsejét, és tekintve, hogy a székelység is rendelkezik saját nemzeti jelképekkel, a kölcsönösség elve alapján ugyanezt várja el a román közösségtől is. A bizottság egyes tagjai nemtetszésüknek adtak hangot annak kapcsán, hogy a képviselő kizárólag a románság nemzeti ünnepeként beszélt december elsejéről. Kulcsár-Terza József továbbá az Erdély és Románia egyesülését kimondó, idén százéves 1918-as Gyulafehérvári nyilatkozatnak a nemzetiségek önrendelkezésére vonatkozó beváltatlan ígéreteit említette, rámutatva: a székely közösség továbbra is ezek betartását várja, igényli. Zárásként a honatya kifejtette: Székelyföld területi autonómiája nem jelenti az országhatárok módosítását, és ezáltal nem irányul Románia területi egysége, sem szuverenitása ellen.

A bizottsági vitán Izsák Balázs, az autonómiastatútumot kidolgozó Székely Nemzeti Tanács elnöke is jelen volt, és szintén szót kapott. Felszólalásában az elnök a törvényhozási tanács – elutasítást javasló – jelentésében foglalt érveket, amelyeket Florin-Claudiu Roman, a testület elnöke ismertetett, igyekezett cáfolni, rámutatva: a területi autonómia nem jelent elszakadást, az autonóm Székelyföld egy közigazgatási egysége lenne Romániának, olyan többletjogosítványokkal, amelyek az őshonos nemzeti közösség megmaradását szolgálják. Az SZNT elnöke felhívta a figyelmet a sikeres európai autonómiákra, példaként az oszthatatlan szuverén nemzetállam Olaszországot említve, amelynek öt autonóm területe van. Lapunk megkeresésére Izsák Balázs elmondta: a szűkös időkorlát – amelyet a bizottság elnöke biztosított – nem adott lehetőséget álláspontjuk részletes ismertetésére, de ezt írásban is átnyújtotta. Noha nem voltak illúziói annak kapcsán, hogy a bizottság tagjait sikerülne meggyőzni, és ezáltal pozitívan véleményeznék a tervezetet, értékelni tudja ugyanakkor, hogy a tervezet harmadik beterjesztése alkalmából végre az SZNT számára is megteremtődött az esély, hogy ismertesse álláspontját, megvédje a statútumot.

Az ülésen egyébként a közigazgatási bizottság két RMDSZ-es tagja, Csoma Botond és a Seres Dénes bizottsági tag helyett jelen levő Márton Árpád frakcióvezető-helyettes érvelt a tervezet mellett. Csoma Botond egyebek mellett kifejtette: a székelyek legitim óhaja az autonómia, a tervezet nem románellenes, nem irányul az ország feldarabolására, és a kölcsönös bizalom helyreállítását szorgalmazta. Márton Árpád elismerte, hogy az SZNT statútumtervezete által használt közigazgatási fogalomrendszer – a történelmi székely székek – nem felel meg a hatályos alkotmánynak, ezért azt javasolta, hogy a szakbizottság vitassa meg a tervezetet, és ahol szükséges, fűzzön hozzá módosító indítványokat. Mintegy válaszként Florin-Claudiu Roman azt javasolta, a testület ne folytasson cikkenkénti vitát a tervezetről, hanem javasolja a teljes tervezet elutasítását a képviselőház plénumának. A bizottsági elnök javaslatát mind a 21 román képviselő támogatta, csak a testület két RMDSZ-es tagja voksolt ellene. Izsák Balázs szerint ez a lépés egyértelművé tette: a bizottság tagjai indulásból még a párbeszéd lehetőségét is kizárták.

A vitán egyébként a román pártok képviselői közül egyedül Tudor-Vlad Benga, a Mentsétek meg Romániát Szövetség képviselője szólalt meg, szükségesnek nevezve a többség és kisebbség őszinte párbeszédét akár arról is, mennyiben teljesültek az 1918-as gyulafehérvári ígérek.

Ugyanő elutasította, hogy a közigazgatási régiókat etnikai alapon szervezzék meg Romániában, mert szerinte az sértené Erdély multikulturális örökségét.

Kulcsár-Terza József érdeklődésünkre elmondta: Florin-Claudiu Roman viszonyulásán nem

lepődött meg, hiszen ő egyike a Nemzeti Liberális Párt nacionalista, magyarellenes hangadóinak, és az is egyértelmű volt, hogy a testület román tagjai még a vita lehetőségét is kizárnák. Erre utalt az is, hogy igen rövid időkeretet szabtak a felszólalóknak, Márton Árpád konkrét eljárási javaslatát pedig fenntartás nélkül elutasították. Kulcsár-Terza József méltatta, hogy az RMDSZ képviselői kiálltak a tervezet mellett. Felvetésünkre, hogy a történetek tükrében milyen esélyt jósol a tervezetnek a honatya úgy vélte, nem hinné, hogy bárki, aki reálisan gondolkodik, elhitte, hogy első nekifutásra sikerrel járhatnak, de azáltal, hogy a tervezetet benyújtotta, legalább megmozdult valami, esély teremtődött a párbeszédre. A képviselő hozzátette: a tervezet sorsát illetően még nem lehet egyértelmű állásfoglalásba bocsátkozni, mennek tovább következik újabb két bizottság – a kisebbségi és emberjogi, valamint a jogi -, ahol a további érveiket is fel szándékoznak sorakoztatni a tervezet mellett.

Izsák Balázs a vita legfontosabb hozadékeként és egyben az autonómiaküzdelem fordulópontjaként értékelte, hogy egyértelművé vált, hogy két markáns, kézzelfogható szemben álló érvrendszer (a törvényhozási tanácsé, valamint az SZNT-é) létezik ebben a kérdésben, amelyet most már a világgal is meg lehet ismertetni.